

Giáo dục kỹ năng sử dụng mạng xã hội cho học sinh sinh viên trường cao đẳng Yên Bái

Nguyễn Thị Huyền, Đỗ Ngọc Quỳnh

Trường Cao đẳng Yên Bái

Received: 4/02/2024; Accepted: 8/2/2024; Published: 15/2/2024

Abstract: Social networks - a virtual world, contain many benefits but also have many potential negative consequences. The requirement for users is to have a basic understanding of how to use social networks. Educating skills in using social networks has become an inevitable requirement. This article presents some measures to educate skills in using social networks and principles of behavior on social networks, helping students avoid unfortunate consequences when exploiting social networks.

Keywords: Education, skills, social networks, students, colleges.

1. Mở đầu

Có thể khẳng định internet là một thành tựu khoa học, tiên bộ của nhân loại, loài người. Có internet thì việc cập nhật, trao đổi thông tin, giao tiếp tốt hơn trên các mạng xã hội. Bản thân mạng xã hội “không có tội”, không có lỗi gì. Vấn đề là lỗi của “người sử dụng”. Người sử dụng dùng nó vào mục đích gì? Nếu sử dụng vào mục đích tốt như: tuyên truyền, giáo dục bằng cái “tâm” và chữ “nhân” để làm cho mọi người tốt hơn lên, xã hội đẹp hơn lên thì đó là điều rất tốt. Thậm chí nó còn giúp đỡ nhau trong kinh nghiệm cuộc sống, hay phục vụ những vấn đề về khoa học, giáo dục, văn hóa, đạo đức, y tế. Nhưng nếu sử dụng với mục tiêu không tốt đẹp, ví dụ như nói xấu lẫn nhau, bêu riếu đời tư, cá nhân, hay xâm phạm đến đời tư người khác, có những tuyên truyền phản động, kích động bạo lực, thói hư tật xấu, lối sống trụy lạc, tội ác, tệ nạn xã hội, mê tin dị đoan, phá hoại thuần phong, mỹ tục của dân tộc, đưa thông tin xuyên tạc, vu khống, xúc phạm uy tín của tổ chức, danh dự và nhân phẩm của cá nhân thì những cái xấu đó phải bị nghiêm trị và cần phải quản lý chặt chẽ.

Trong Tâm lý học tồn tại hai quan điểm khác nhau về kỹ năng:

Quan niệm thứ nhất: Kỹ năng được xem xét nghiêng về mặt kỹ thuật của thao tác hay hành động, hoạt động

Quan niệm thứ hai: Kỹ năng được xem xét nghiêng về mặt năng lực của con người. Theo quan niệm này, kỹ năng vừa có tính ổn định, vừa có tính mềm dẻo, tính linh hoạt, sáng tạo và vừa có tính mục đích.

Trên cơ sở nghiên cứu các tài liệu về Tâm lý học, Giáo dục học và sự phân tích các luận điểm trên về kỹ năng thì theo tôi *Kỹ năng có thể hiểu là: Sự thực hiện*

có kết quả một hoạt động bất kỳ nào đó bằng cách vận dụng những tri thức, kinh nghiệm đã có để hành động phù hợp với những điều kiện cho phép. Kỹ năng không chỉ là mặt kỹ thuật của hành động mà còn là biểu hiện năng lực của chủ thể hành động.

Theo từ điển bách khoa mở Wikipedia, “Mạng xã hội, hay gọi là mạng xã hội ảo, (tiếng Anh: Social network) là dịch vụ kết nối các thành viên cùng sở thích trên Internet lại với nhau với nhiều mục đích khác nhau không phân biệt không gian và thời gian.

Đến nay vẫn chưa có một khái niệm về người sử dụng mạng xã hội. Do đó sau khi tổng hợp các khía cạnh liên quan người nghiên cứu đưa ra khái niệm như sau: *Người sử dụng mạng xã hội là người có các thiết bị kỹ thuật số có kết nối internet qua cổng modem được nhà cung cấp truyền tải đến, qua đó cá nhân có thể sử dụng để truy cập vào mạng xã hội để kết nối với các thành viên có cùng sở thích ở bất cứ nơi đâu phục vụ cho việc giao tiếp tốt hơn, trao đổi thông tin, cập nhật tin tức và sử dụng các ứng dụng để hỗ trợ cho công việc và học tập.*

2. Nội dung

2.1. Giáo dục kỹ năng sử dụng mạng xã hội trong thời kỳ công nghệ 4.0 cho sinh viên trường Cao đẳng Yên Bái

Thứ nhất, chỉ kết bạn với những người mình thực sự biết và tin tưởng. Nhiều người, nhất là các bạn trẻ, có thói quen kết bạn bất kỳ người nào mà mình tò mò và nhận lời kết bạn bất kỳ ai kết bạn với mình vì nghĩ không mất gì và “càng nhiều bạn càng tốt”, chỉ là ảo thôi mà. Nhưng ngay khi có người ngỏ lời muốn kết bạn, Facebook cũng nhắc bạn là bạn có thật sự biết người ấy không và chỉ nên chấp nhận người bạn tin tưởng, nhưng ít ai để ý. Nghiên cứu đã

cho thấy, chúng ta chỉ có năng lực duy trì quan hệ với tối đa 150 người cho nên hãy đầu tư cho những mối quan hệ thực sự thay vì có vài nghìn “bạn” không hề qua lại.

Thứ hai, không click vào những thông tin vô bổ, độc hại. Có lần được mời làm diễn giả trong một cuộc hội thảo do đoàn thanh niên trường tổ chức ở một trường đại học có tiếng, tôi rất ngạc nhiên khi có sinh viên chê trách MXH toàn đưa ra các thông tin “rác” kiểu ăn chơi, tội phạm... Tôi bảo, sao tôi chỉ thấy đưa toàn thông tin về học bổng, giáo dục, văn hoá, xã hội? Rất đơn giản bởi MXH khá “khôn ngoan”, luôn lưu lại những chủ đề bạn thường quan tâm để gửi lại cho bạn. Vì thế, loại thông tin trên MXH cung cấp cho bạn là do bạn quyết định mà thôi.

Thứ ba, để bạn bè online biến thành offline. Cuộc đời quá rộng lớn nên như người xưa nói: “Tu 10 kiếp mới có duyên cùng nhau ngồi trên một chuyến đò”.

Đằng sau mỗi tài khoản trên Facebook đều là những con người, những số phận như tất cả chúng ta. MXH cho chúng ta cơ hội biết đến những người bạn mà trong đời thường ta khó có cơ hội được gặp. Nhưng cũng cần cảnh giác là “Trăm nghe không bằng một thấy”, những gì bạn đọc được chưa chắc đã là toàn bộ sự thật về con người đó. Trước khi gửi lòng tin cho ai nên tìm cơ hội gặp gỡ trò chuyện trực tiếp.

Thứ tư, hãy chia sẻ quan điểm, đừng chia sẻ thông tin cá nhân. MXH là nơi tuyệt vời để chia sẻ những quan điểm và tìm người đồng cảm. Tuy nhiên, hãy lưu ý để những điều bạn chia sẻ không gây rắc rối cho bản thân. Hãy kể về ngôi nhà bạn yêu quý nhưng đừng tiết lộ địa chỉ. Hãy khoe chuyến đi của bạn cùng gia đình nhưng đừng thổ lộ ở nhà không còn ai kéo khi quay về bạn sẽ chỉ còn ngôi nhà trống. Đặc biệt với người trẻ, các thông tin về cuộc sống, bạn bè, những bức xúc với gia đình có thể dễ dàng bị lợi dụng để lôi kéo bạn vào cạm bẫy mà bạn không hay.

Thứ năm, hãy sử dụng mạng để học hỏi, không phải để trút giận. Khi gặp ý kiến trái chiều, hãy lắng nghe, tìm hiểu thêm thông tin trước khi nổi giận. Xã hội phát triển được nhờ sự đa dạng trong tư tưởng, không phải nhờ sự đơn điệu. Vì vậy, hãy nhớ nằm lòng câu nói được cho là của triết gia người Pháp Voltaire: “Tôi có thể không đồng ý những điều anh nói, nhưng tôi có thể chết để bảo vệ quyền anh được nói những điều đó”. Đừng đi ngược xu thế lịch sử bằng việc tìm cách bịt miệng người khác. Hãy vui vẻ khi tìm được người cùng quan điểm nhưng nếu

không thể thuyết phục nhau, hãy rời bỏ laptop và đi làm việc khác.

Cuối cùng, hãy hạn chế thời gian sử dụng MXH. Mọi nghiên cứu đều nói không nên sử dụng máy tính liên tục quá 45 phút và không vào MXH nhiều hơn 2 giờ/ngày vì sẽ rơi vào trạng thái thờ ơ, không tập trung, mất thăng bằng trong cuộc sống. Rất nhiều bạn trẻ cả đi trên đường, vào lớp học, lúc nào cũng nhìn chăm chăm vào chiếc smartphone, làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến cuộc sống và học tập. Bạn có thể cài những phần mềm để quản lý thời gian vào mạng, để có thời gian cho cuộc sống thực.

MXH là một phát minh vĩ đại để kết nối con người nhưng phát minh nào cũng chỉ phát huy tác dụng khi được sử dụng đúng đắn. Vì thế, tài khoản Facebook bạn dày công chăm sóc sẽ vô nghĩa hay huỷ hoại cuộc đời bạn là do bạn quyết định.

2.2. Biện pháp

2.2.1. Biện pháp 1: Điều chỉnh nhận thức về vai trò của nhận thức đối với mạng xã hội trong đời sống của con người

Mục đích:

Giúp học sinh nhận thức được vai trò của việc nhận thức đúng đối với mạng xã hội trong đời sống của con người.

Cung cấp tri thức kỹ năng ứng phó cho học sinh.

Học sinh có thể vận dụng những kiến thức kinh nghiệm của bản thân trong việc rèn luyện kỹ năng sống.

Nội dung:

Tổ chức cho học sinh nghe báo cáo chuyên đề về “Hiệu ứng mạng xã hội” bao gồm những nội dung sau:

- + Khám phá hành trình của mạng xã hội.
- + Khám phá các ứng dụng trên mạng xã hội.
- + Các công cụ của mạng xã hội.
- + Bạn trẻ và mạng xã hội.
- + Các sự kiện nổi bật.

- Tổ chức cho học sinh thảo luận nhóm bạn về những điểm tích cực và tiêu cực của mạng xã hội.

Trên cơ sở đó giúp học sinh nhận thức được sự ảnh hưởng của mạng xã hội đến cuộc sống, học tập. Từ đó có kỹ năng sống triển nở một cách tích cực.

Yêu cầu:

Báo cáo viên là người có hiểu biết sâu sắc về công nghệ thông tin, mạng xã hội.

Chuyên đề được thực hiện trong thời lượng 90 phút, dành thời gian cho các em học sinh thảo luận.

2.2.2. Biện pháp 2: Điều chỉnh thái độ về các yếu

tổ ảnh hưởng đến hành vi sử dụng mạng xã hội

Mục đích:

Từ những ảnh hưởng của mạng xã hội đến hành vi sử dụng của học sinh giúp học sinh nhận thức được những vấn đề liên quan để có cách ứng phó kịp thời và phù hợp trong từng tình huống.

Trang bị các kỹ năng để học sinh có khả năng tự điều chỉnh thái độ của mình cho bất cứ tình huống nào.

Nội dung:

Tổ chức cho học sinh nghe báo cáo và thực hiện làm bài tập nhóm và thuyết trình theo chủ đề

Yêu cầu:

Chuyên đề được thực hiện trong thời lượng 90 phút, dành thời gian cho các em học sinh thuyết trình.

2.2.3. Biện pháp 3: Điều chỉnh nhận thức và thái độ về các “hiệu ứng” trên mạng xã hội

Mục đích:

Tác động trực tiếp nhận thức và thái độ của học sinh đối với việc sử dụng mạng xã hội bằng phương pháp sắm vai, giải quyết tình huống trong sinh hoạt hằng ngày. Từ đó giúp các em có thái độ đúng, hành vi phù hợp đối với các hiệu ứng dễ lan tỏa khi sử dụng và truy cập mạng xã hội.

Nội dung:

Theo hình thức diễn giải sau đó quy nạp.

Chọn ngẫu nhiên, giao tình huống có từng cá nhân, sắm vai - diễn kịch và giải quyết tình huống. Cuối cùng tổng kết, đánh giá, sửa sai cách thức giải quyết tình huống.

Yêu cầu:

Chuyên viên tâm lý tổ chức thực hành cho học sinh.

Chuẩn bị đầy đủ cơ sở vật chất, trang thiết bị cần thiết.

Đảm bảo sự tham gia đầy đủ của học sinh nhóm thử nghiệm.

2.2.4. Biện pháp 4: Điều chỉnh nhận thức và thái độ về bản thân

Mục đích:

Giúp học sinh nhận diện được bản thân từ nhận thức đến thái độ.

Cung cấp cho học sinh đầy đủ kiến thức về lý luận và thực tiễn khi ứng phó với tình huống bất kỳ.

Tạo điều kiện cho học sinh tiếp cận các vấn đề về nhận diện bản thân qua các hình thức: thảo luận, tự giới thiệu, khám phá chính mình, xem video clip.

Nội dung:

Thời gian để học sinh nghe giảng, thảo luận về

bản thân được thực hiện thông qua 4 tiết giảng của giáo viên.

- Tổ chức cho học sinh thảo luận, xem video clip về mạng xã hội trong thời lượng 1 tiết.

Yêu cầu:

Chuyên viên tâm lý trực tiếp giảng dạy, tổ chức thảo luận, thực hành cho học sinh.

Chuẩn bị đầy đủ các phương tiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị giảng dạy.

Giới thiệu, cung cấp tài liệu về tư sách tâm hồn cho học sinh.

Tổ chức đúng thời lượng.

- Đảm bảo sự tham gia đầy đủ của học sinh nhóm thử nghiệm.

3. Kết luận

Trong bất kỳ hoạt động nào, muốn đảm bảo kết quả, con người không những chỉ cần có tri thức, có ý chí mà phải có kỹ năng, kỹ xảo nhất định. Mạng xã hội có những tính năng như chat, e-mail, phim ảnh, voice chat, chia sẻ file, blog và xã luận. Mạng đổi mới hoàn toàn cách cư dân mạng liên kết với nhau và trở thành một phần tất yếu của mỗi ngày cho hàng trăm triệu thành viên khắp thế giới. Các dịch vụ này có nhiều phương cách để các thành viên tìm kiếm bạn bè, đối tác: dựa theo group, dựa trên thông tin cá nhân (như địa chỉ e-mail hoặc screen name), hoặc dựa trên sở thích cá nhân, lĩnh vực quan tâm: kinh doanh, mua bán... Với những tình năng và những tiện lợi trên mạng xã hội đã thu hút sự quan tâm của hầu hết mọi người từ mọi lứa tuổi, đặc biệt là giới trẻ. Vì vậy việc giáo dục kỹ năng sử dụng mạng xã hội cho học sinh viên trường cao đẳng Yên Bái đáp ứng nhu cầu thực tế cuộc sống hiện nay là một trong những nhiệm vụ cấp thiết.

Tài liệu tham khảo

1. Jennifer Aaker, Andy Smith, Carlye Adler (2010), *Hiệu ứng chuẩn chuẩn*, Nxb Lao động xã hội.

2. Hoàng Anh, Đỗ Thị Châu, Nguyễn Thạc (2007), *Hoạt động Giao tiếp Nhân cách*, Nxb Đại Học Sư Phạm Tp. Hồ Chí Minh.

3. Lương Cần Liêm (2011), *Thanh thiếu niên và Internet: Nâng cao tính tự chủ của thanh niên*, Nxb Đồng Nai.

4. Patrice, Anne Rutledge (2012), *Làm giàu từ mạng xã hội*, Nxb Lao động Xã hội.

5. Nguyễn Quang Uẩn, Nguyễn Thạc, Mạc Văn Trang (1995), *Giá trị, định hướng giá trị nhân cách và giáo dục giá trị*, Nxb Hà Nội.